

Bryssel XXX
[...] (2019) XXX draft

KOMISSION TIEDONANTO

Tiedonanto luottamuksellisten tietojen suojaamisesta kansallisten tuomioistuinten määräämässä EU:n kilpailuoikeuden yksityisoikeudellisessa täytäntöönpanossa

KOMISSIION TIEDONANTO

Tiedonanto luottamuksellisten tietojen suojaamisesta kansallisten tuomioistuinten määräämässä EU:n kilpailuoikeuden yksityisoikeudellisessa täytäntöönpanossa

I. Tiedonannon soveltamisala ja tarkoitus

1. Mahdollisuus tutustua todisteisiin on tärkeä osa niiden oikeuksien toteutumista, jotka henkilöillä on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 101 tai 102 artiklan nojalla yksityisoikeudellisissa menettelyissä kansallisissa tuomioistuimissa. Todisteiden esittämisen avulla kansallisilla tuomioistuimilla on merkittävä rooli kantajien ja vastaajien tiedollisen epäsymmetrian korjaamisessa.
2. EU:n kilpailuoikeuden yksityisoikeudellinen täytäntöönpanotapa vaihtelee; kyse voi olla muun muassa
 - (i) vahvistuskanteista, joissa kantajat pyytävät tuomioistuinta vahvistamaan, että vastaaja on rikkonut EU:n kilpailuoikeutta ja että kantajat kärsivät siitä vahinkoa. Näissä tapauksissa kansalliset tuomioistuimet päättävät aiheutuneen vahingon määrästä erillisissä jatkokäsittelyissä;
 - (ii) kieltokanteista, joiden tavoitteena on saada EU:n kilpailusääntöjen vastainen toiminta loppumaan, tai
 - (iii) vahingonkorvauskanteista, joilla kantajat hakevat korvausta EU:n kilpailuoikeuden rikkomisesta aiheutuneesta vahingosta rikkomiseen syyllistyneeltä yritykseltä tai yritysten yhteenliittymältä. Vahingonkorvauskanteet voivat olla jatkokanteita tai itsenäisiä kanteita. Jatkokanteet ovat siviilikanteita, jotka nostetaan sen jälkeen, kun Euroopan komissio, jäljempänä 'komissio', tai kansallinen kilpailuviranomainen on todennut, että kilpailuoikeutta on rikottu. Itsenäiset kanteet ovat siviilikanteita, jotka eivät perustu siihen, että kilpailuviranomainen on ensin todennut kilpailuoikeutta rikotun. Näissä tapauksissa tuomioistuin arvioi ensin, onko kilpailuoikeutta rikottu, ennen kuin se arvioi, onko kantajalle aiheutunut siitä vahinkoa, ja määrittää vahingon suuruuden ja määrää vahingonkorvauksen.
3. EU:n kilpailuoikeuden yksityisoikeudellista täytäntöönpanoa koskevien kanteiden yhteydessä kansalliset tuomioistuimet todennäköisesti saavat pyyntöjä esittää todisteita, jotka sisältävät luottamuksellista tietoa. Tämä koskee etenkin vahingonkorvauskanteita.
4. Vahingonkorvauskanteiden käsittelyssä kansallisten tuomioistuinten olisi voitava määrätä tietyt yksilöidyt todisteet tai todisteryhmät esitettäväksi jommankumman osapuolen pyynnöstä todisteiden esittämisen välttämättömyys ja oikeasuhteisuus huomioon ottaen.¹ Sen vuoksi kansallisten tuomioistuinten käytettävissä olisi oltava toimenpiteitä, joilla suojataan luottamuksellisia tietoja oikeudenkäynnissä, mutta nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan saa estää osapuolia saamasta tosiasiallista mahdollisuutta oikeussuojaan tai käyttämästä oikeuttaan saada täysi korvaus vahingosta. Samalla kansallisten tuomioistuinten olisi otettava huomioon tarvittavat suojatoimet luottamuksellisia tietoja sisältävien todisteiden suojaamiseksi.²
5. Tämän tiedonannon tavoitteena on tukea kansallisia tuomioistuimia luottamuksellisten tietojen esittämistä koskevien pyyntöjen käsittelyssä EU:n kilpailuoikeuden yksityisoikeudellista täytäntöönpanoa koskevissa menettelyissä ja varsinkin vahingonkorvauskanteiden

¹ Tietyistä säännöistä, joita sovelletaan jäsenvaltioiden ja Euroopan unionin kilpailuoikeuden säännösten rikkomisen johdosta kansallisen lainsäädännön nojalla nostettuihin vahingonkorvauskanteisiin, 26 päivänä marraskuuta 2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/104/EU 5 artiklan 1, 2 ja 3 kohta, EUVL L 349, 5.12.2014, s. 1, jäljempänä 'vahingonkorvausdirektiivi'.

² Ks. vahingonkorvausdirektiivin johdanto-osan 18 kappale ja 5 artiklan 4 kohta.

käsittelyssä.³ Tiedonannolla pyritään eritoten auttamaan kansallisia tuomioistuimia tehokkaiden suojatoimien valinnassa, kun otetaan huomioon asian erityispiirteet, luottamuksellisten tietojen tyyppi ja arkaluontoisuuden aste sekä muut asiaankuuluvat näkökohdat, jotka esitetään jäljempänä III jaksossa. Näitä toimia voidaan hyödyntää, mikäli ne ovat käytettävissä kansallisten menettelysääntöjen nojalla ja mikäli ne ovat kyseisten menettelysääntöjen mukaisia, mukaan lukien EU:n lainsäädännössä ja kansallisessa lainsäädännössä tunnustettu oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja oikeus puolustukseen.

6. Tämä tiedonanto on tarkoitettu inspiraation lähteeksi ja ohjeeksi. Se ei siis sido kansallisia tuomioistuimia eikä se myöskään muuta EU-oikeuden tai jäsenvaltioiden lakien mukaisia nykyisiä sääntöjä. Tällä tiedonannolla ei muuteta eri jäsenvaltioiden siviilimenettelyissä sovellettavia menettelysääntöjä. Kansallisella tuomioistuimella ei myöskään ole velvollisuutta noudattaa tiedonantoa. Tämä tiedonanto ei liioin vaikuta unionin tuomioistuinten oikeuskäytäntöön.
7. Mitään tässä tiedonannossa esitettyä ei tule tulkita lupana esittää asianajosalaisuuden eli laillisen edustajan ja tämän asiakkaan välisen viestinnän luottamuksellisuuden periaatteen nojalla suojattuja todisteita.⁴ Tämä tiedonanto ei koske EU:n toimielinten asiakirjojen julkista saatavuutta koskevia, asetuksen (EY) N:o 1049/20015 mukaisia sääntöjä ja käytänteitä eikä rajoita niiden soveltamista. Tiedonanto ei koske myöskään henkilötietojen käsittelyä koskevia, asetuksen (EU) 2018/1725 ja asetuksen (EU) 2016/6796 mukaisia sääntöjä ja käytänteitä eikä rajoita niiden soveltamista.
8. Tämä tiedonanto perustuu tiettyihin näkökohtiin, joita on käsitelty komission ja kansallisten tuomioistuinten välistä yhteistyötä koskevassa tiedonannossa.⁷ Tässä tiedonannossa otetaan

³ Vahingonkorvausdirektiivin 2 artiklan 1 kohdassa 'kilpailuoikeuden rikkomisella' tarkoitetaan SEUT-sopimuksen 101 tai 102 artiklan taikka kansallisen kilpailuoikeuden rikkomista. Direktiivin 2 artiklan 3 kohdassa 'kansallisella kilpailuoikeudella' tarkoitetaan kansallisen oikeuden säännöksiä, joilla on samat pääasialliset tavoitteet kuin SEUT-sopimuksen 101 ja 102 artiklalla ja joita sovelletaan samaan asiaan rinnakkain unionin kilpailuoikeuden kanssa asetuksen (EY) N:o 1/2003 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti, lukuun ottamatta kansallisen oikeuden säännöksiä, joissa määrätään rikosoikeudellisia seuraamuksia luonnollisille henkilöille, paitsi siltä osin kuin tällaiset rikosoikeudelliset seuraamukset ovat keino panna täytäntöön yrityksiin sovellettavat kilpailusäännöt.

⁴ Vahingonkorvausdirektiivin 5 artiklan 6 kohta. Ks. myös tuomio asiassa 155/79, *AM & S Europe v. komissio*, ECLI:EU:C:1982:157, ja asia C-550/07 P, *Akzo Nobel Chemicals ja Akros Chemicals v. komissio*, ECLI:EU:C:2010:512.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1049/2001, annettu 30 päivänä toukokuuta 2001, Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi, EYVL L 145, 31.5.2001, s. 43. "Tämän asetuksen tarkoituksena on antaa yleisön oikeudelle tutustua asiakirjoihin mahdollisimman täysimääräinen vaikutus [– –]" (johdanto-osan 4 kappale). Oikeudessa tutustua asiakirjoihin on kyse avoimuudesta, ja sen tavoitteena on jakaa tietoa suurelle yleisölle. Unionin yleinen tuomioistuin on hiljattain täsmentänyt, että "[– –] asetuksen N:o 1049/2001 tarkoituksena on antaa yleisölle yleisesti oikeus tutustua toimielinten asiakirjoihin eikä laatia sääntöjä, joilla pyritään suojaamaan sellaista erityistä intressiä, joka tietyillä henkilöillä voisi olla saada tutustua johonkin näistä asiakirjoista" (ks. asia T 623/13 *Unión de Almacenistas de Hierros de España v. komissio*, ECLI:EU:T:2015:268, 86 kohta). Mainittu asetus ei siis koske niiden kantajien erityistarpeita, jotka hakevat vahingonkorvausta EU:n kilpailuoikeuden rikkomisen vuoksi. Sen sijaan nämä kantajat voivat tukeutua kansallisiin sääntöihin, joilla saatetaan vahingonkorvausdirektiivin 5 ja 6 artikla osaksi kansallista lainsäädäntöä.

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1725, annettu 23 päivänä lokakuuta 2018, luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta, EUVL L 295, 21.11.2018, s. 39–98, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta ("yleinen tietosuojasetus"), EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1.

⁷ Komission tiedonanto EY:n perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan soveltamiseen liittyvästä yhteistyöstä komission ja EU:n jäsenvaltioiden tuomioistuinten välillä, EUVL C 101, 27.4.2004, s. 54, sellaisena kuin se on muutettuna komission tiedonannolla EY:n perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan soveltamiseen liittyvästä yhteistyöstä komission ja EU:n jäsenvaltioiden tuomioistuinten välillä annetun komission tiedonannon muuttamisesta, EUVL C 256, 5.8.2015, s. 5 ("tiedonanto yhteistyöstä kansallisten tuomioistuinten kanssa"),

huomioon myös liikesalaisuusdirektiivi⁸, ja tiedonanto on täysin yhdenmukainen direktiivin asiaankuuluvien näkökohtien kanssa.

II. Luottamuksellisia tietoja sisältävien todisteiden esittäminen kansallisissa tuomioistuimissa

A. Todisteiden esittämisessä huomioon otettavia näkökohtia

9. EU:n kilpailuoikeuden yksityisoikeudellisen täytäntöönpanon yhteydessä siihen, voivatko osapuolet tosiasiallisesti käyttää oikeuksiaan, vaikuttaa usein mahdollisuus tutustua vaatimuksen tai puolustuksen perustelemiseksi tarvittaviin todisteisiin.
10. Kantajien osalta todisteisiin tutustuminen on välttämätöntä muun muassa, jotta voitaisiin osoittaa itsenäisessä kanteessa, että rikkomus on tapahtunut, jotta voitaisiin osoittaa, onko rikkomuksen ja väitetyn vahingon välillä syy-yhteys, ja jotta voitaisiin selvittää vahingon määrä, jos syy-yhteys on todettavissa. Todisteet eivät kuitenkaan ole aina sen osapuolen hallussa tai helposti saatavissa, jolla on todistustaakka.
11. Esimerkiksi vahingonkorvauksiin liittyvissä jatkokanteissa kantajien on kenties pyydettävä todisteet käyttöönsä, jotta ne voivat osoittaa vahingon olemassaolon tai sen laajuuden, sillä tarvittavat todisteet ovat usein vastaajan hallussa. Lisäksi jos vastaaja esimerkiksi väittää, että kantaja on siirtänyt rikkomuksesta johtuvan ylihinnan omille asiakkailleen (ns. ylihinnan siirtämiseen vetoava puolustus), vastaaja voi pyytää käyttöönsä todisteita, jotka ovat kantajan tai kolmansien osapuolten hallussa.⁹
12. Useimmissa tapauksissa pyydetty todisteet ovat jommankumman osapuolen hallussa. Tietyissä tapauksissa (esimerkiksi rikkomuksen toteamisessa tai rikkomuksen ajallisen laajuuden määrittämisessä) tarvittavat todisteet ovat asiakirjoissa, jotka kilpailuviranomainen on toimittanut vastaajalle tai jotka vastaaja on saanut päästyään tutustumaan kilpailuviranomaisen asiakirja-aineistoon (esimerkiksi vanhemmat asiakirjat, vastaukset tietopyyntöihin jne.). On myös tapauksia, joissa vastaajalla tai kantajalla voi olla lisätodisteita, jotka ovat merkityksellisiä vahinkovaatimuksen kannalta (esimerkiksi vahingon kvantifiointi, syy-yhteyden vahvistaminen, vastaajien mahdollisesti siirtämän ylihinnan siirtämisen laajuuden arviointi jne.) mutta joita kilpailuviranomaisen asiakirja-aineistossa ei ollut. Tämä koskee etenkin asiakaskohtaisiin hintoihin, voittomarginaaleihin ja tuottoihin liittyviä tietoja tai muita tietoja, kuten ostajien hinnoittelukäyttäytymistä.
13. Todisteiden esittämistä on pyydettävä siviilimenettelyn osapuolilta tai kolmansilta osapuolilta, mikäli ne ovat tiedon haltijoita eli jos todisteet ovat niiden hallinnassa. Hallinnan käsite ei kuitenkaan tarkoita sitä, että asiakirjojen pitäisi olla fyysisesti tiedon haltijan hallussa. Jos todisteet sijaitsevat esimerkiksi vastaajan tytäryhtiön tietokoneen kiintolevyllä, näiden todisteiden katsotaan olevan vastaajan hallinnassa.¹⁰
14. Osapuolen pyynnöstä kansalliset tuomioistuimet voivat määrätä, että todiste esitetään toiselle osapuolelle tai kolmannelle osapuolelle. Jos siviilimenettelyn osapuolet tai mahdollinen kolmas osapuoli eivät voi kohtuudella toimittaa yksilöityä todistetta ja pyyntö koskee komission tai asiaankuuluvan kansallisen kilpailuviranomaisen asiakirja-aineistossa olevaa

⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/943, annettu 8 päivänä kesäkuuta 2016, julkistamattoman taitotiedon ja liiketoimintatiedon (liikesalaisuuksien) suojaamisesta laittomalta hankinnalta, käytöltä ja ilmaisemiselta, EUVL L 157, 15.6.2016, s. 1–18.

⁹ Kilpailuoikeuden rikkomisesta johtuvia vahingonkorvauskanteita koskeva komission tiedonanto, EUVL C 167, 13.6.2013, s. 19, ja käytännön opas vahingon määrittämisestä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklan rikkomisesta johtuvissa vahingonkorvauskanteissa (11.6.2013). Ks. myös kansallisille tuomioistuimille tarkoitetut ohjeet siitä, miten välillisille ostajille ja lopullisille kuluttajille siirretty osuus ylihinnasta arvioidaan (*huom. ei vielä julkaistu*).

¹⁰ Ks. yrityksen käsite yksityisoikeudellisessa täytäntöönpanossa: asia C-724/17 *Vantaan kaupunki v. Skanska Industrial Solutions Oy ym.*, ECLI:EU:C:2019:204, 47 kohta.

asiakirjaa, kansallinen tuomioistuin voi osoittaa jäännöstoimenpiteenä määräyksen niille.¹¹ Näin voi olla esimerkiksi silloin, kun kyseinen osapuoli ei löydä kyseistä asiakirjaa (jos tiedosto on esimerkiksi vahingoittunut, jos toimitiloissa on ollut tulipalo tai jos vanhat fyysiset asiakirjat on tuhottu).

15. Vahingonkorvausdirektiivi velvoittaa jäsenvaltiot erityisesti varmistamaan, että kantajilla ja vastaajilla on oikeus vaatia vaatimuksensa tai puolustuksensa kannalta merkityksellisten todisteiden esittämistä seuraavin ehdoin.¹²
16. Ensiksi kansallisten tuomioistuinten on määritettävä, onko korvausvaatimus uskottava ja koskeeko todisteiden esittämispyyntö merkityksellisiä todisteita ja onko se oikeasuhteinen.¹³ Vahingonkorvausdirektiivissä säädetään, että oikeasuhteisuuden arvioinnissa on otettava huomioon todisteiden esittämisen laajuus ja kustannukset, erityisesti kolmansien osapuolten osalta, mukaan lukien sellaisten tietojen erittelemättömän hankinnan estäminen, joilla todennäköisesti ei ole merkitystä oikeudenkäynnin osapuolille. Hyvin laajat tai yleiset todisteiden esittämispyynnot eivät todennäköisesti täytä näitä vaatimuksia.¹⁴
17. Toiseksi esittämispyynnöissä on määritettävä yksilöidyt yksittäiset todisteet tai olennaiset todisteiden ryhmät ”niin täsmällisesti ja suppeasti” kuin kohtuudella käytettävissä olevien tosiseikkojen perusteella on mahdollista.¹⁵ Todisteiden ryhmät voidaan yksilöidä viittaamalla niiden osien yleisiin piirteisiin, kuten esitettäväksi pyydettyjen asiakirjojen luonteeseen, kohteeseen tai sisältöön, niiden laatimisajankohtaan tai muihin kriteereihin. Todisteiden ryhmää koskevassa pyynnössä voidaan viitata esimerkiksi yritysten A ja B välillä vuosina 2000–2005 vaihdetun tuotteen Y myyntitietoihin.
18. Kolmanneksi vahingonkorvausdirektiivissä täsmennetään komission tai kansallisen kilpailuviranomaisen asiakirja-aineistoon sisältyvien tietojen esittämisestä, että arvioidessaan esittämispyynnön oikeasuhteisuutta kansallisen tuomioistuimen on muun muassa tarkistettava, onko ”pyynnössä mainittu erityisesti kilpailuviranomaiselle toimitettujen tai sen asiakirja-aineistossa olevien asiakirjojen luonne, kohde tai sisältö vai koskeeko pyyntö kilpailuviranomaiselle toimitettuja asiakirjoja niitä erittelemättä”.¹⁶ Tämän tyyppisten asiakirjojen osalta on kuitenkin syytä muistuttaa, että vahingonkorvausdirektiivin mukaan sakoista vapauttamista tai niiden lieventämistä koskevia lausuntoja ja sovintoehdotuksia ei voida esittää koskaan (ns. mustalla listalla oleva asiakirjat).¹⁷ Jos komissio tai kansallinen kilpailuviranomainen ei ole vielä päättänyt menettelyään, kansallinen tuomioistuin ei liioin voi määrätä esitettäväksi tietoja, jotka luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö on valmistellut erityisesti kilpailuviranomaisen menettelyä varten; tietoja, jotka kilpailuviranomainen on koonnut ja lähettänyt osapuolille menettelynsä aikana; ja sovintoehdotuksia, jotka on peruutettu (ns. harmaalla listalla olevat asiakirjat).¹⁸

¹¹ Ks. unionin ja jäsenvaltioiden välisen vilpittömän yhteistyön periaatteesta Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 3 kohta ja asetuksen N:o 1/2003 15 artiklan 1 kohta komissiolle tehtävien tietopyyntöjen osalta sekä asia C-2/88, *Zwartveld*, ECLI:EU:C:1990:315, 22 kohta. Ks. myös vahingonkorvausdirektiivin 6 artiklan 10 kohta, jossa säädetään, että kilpailuviranomaisen esittämät todisteet ovat viimesijainen keino (*”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset tuomioistuimet pyytävät kilpailuviranomaista esittämään sen asiakirja-aineistoon kuuluvat todisteet ainoastaan silloin, jos mikään osapuoli tai kolmas osapuoli ei voi kohtuudella toimittaa kyseisiä todisteita”*).

¹² Ks. vahingonkorvausdirektiivin johdanto-osan 15 kappale ja 5 artiklan 1 kohta.

¹³ Ks. vahingonkorvausdirektiivin 5 artiklan 1 kohta ja 3 kohta; ks. myös komission 27 päivänä tammikuuta 2017 asetuksen (EY) N:o 1/2003 15 artiklan 3 kohdan nojalla Yhdistyneen kuningaskunnan High Court of Justice alle asiantuntijien EURIBOR antamat huomautukset, 24 kohta, saatavana osoitteessa http://ec.europa.eu/competition/court/antitrust_amicus_curiae.html

¹⁴ Ks. vahingonkorvausdirektiivin johdanto-osan 23 kappaleesta tarkemmin oikeasuhteisuuden periaatteesta ja tietojen onginnasta, eli sellaisten tietojen, joilla todennäköisesti ei ole merkitystä oikeudenkäynnin osapuolille, erittelemättömän ja liian laajan hankinnan, estämisestä.

¹⁵ Ks. vahingonkorvausdirektiivin johdanto-osan 16 kappale ja 5 artiklan 2 kohta.

¹⁶ Vahingonkorvausdirektiivin 6 artiklan 4 kohdan a alakohda.

¹⁷ Vahingonkorvausdirektiivin 6 artiklan 6 kohta.

¹⁸ Vahingonkorvausdirektiivin 6 artiklan 5 kohta.

B. Luottamuksellisten tietojen esittäminen

19. EU:n kilpailuoikeuden yksityisoikeudellista täytäntöönpanoa koskevissa menettelyissä kansallisten tuomioistuinten on varmistettava, että kantajat ja vastaajat voivat käyttää oikeuksiaan tehokkaasti, antamalla mahdollisuus tutustua vaatimusten perustelemisen kannalta merkitykselliseen tietoon (jos tietojen esittämistä koskevat ehdot täyttyvät), ja samalla suojattava sen osapuolen tai kolmannen osapuolen etuja, jonka luottamuksellisten tietojen esittämisestä on kyse.
20. Kansallisissa menettelyissä se, että jokin tieto on luottamuksellinen, ei ole absoluuttinen este sen esittämiselle.¹⁹ Sama koskee myös liikesalaisuuksien ilmaisemista liikesalaisuusdirektiivin soveltamisalalla.²⁰
21. Aina kun luottamuksellisia tietoja esitetään, ne on suojattava mahdollisimman hyvin. Liikesalaisuuksien ja muiden luottamuksellisten tietojen suojaaminen on EU-oikeuden yleisperiaate.²¹
22. Yksityisoikeudellisen täytäntöönpanon osalta liikesalaisuusdirektiivissä säädetään EU:n laajuisesta liikesalaisuuden käsitteestä. Liikesalaisuusdirektiivin 2 artiklan 1 kohdassa liikesalaisuudella tarkoitetaan tietoa, joka täyttää kaikki seuraavat vaatimukset:
- (i) Se on salaista siinä mielessä, että se ei ole kokonaisuudessaan tai osiensa täsmällisenä kokoonpanona ja yhdistelmänä sellaiseen henkilöpiiriin kuuluvien henkilöiden, jotka yleensä käsittelevät tällaisia tietoja, yleisesti tiedossa tai helposti saatavissa;
 - (ii) sillä on kaupallista arvoa, koska se on salaista; ja
 - (iii) henkilö, jolla on tieto laillisesti hallussaan, on ryhtynyt valtitsevista olosuhteista kohtuullisiksi katsottaviin toimenpiteisiin sen pitämiseksi salaisena.
23. Edellä määritellyn kaltaisia liikesalaisuuksia on lähtökohtaisesti pidettävä luottamuksellisina tietoina. Myös muuntyyppistä tietoa voidaan kuitenkin pitää luottamuksellisena.
24. Se, mitä voidaan pitää luottamuksellisena tietona, on arvioitava tapauskohtaisesti. Esimerkiksi hallinnollisten menettelyjen osapuolet ovat voineet esittää vaatimuksia luottamuksellisuudesta muille näiden menettelyjen osapuolille, mutta ne eivät välttämättä esitä samoja vaatimuksia tietojen esittämistä pyytävälle osapuolille kansallisessa tuomioistuimessa käytävässä siviilimenettelyssä. Tämä koskee myös kolmansia osapuolia, joilta komissio on voinut saada tietoja hallinnollisten menettelyjen aikana.
25. Kansallisten tuomioistuinten on otettava huomioon myös kansalliset säännöt tai asiaa koskeva kansallinen oikeuskäytäntö, jossa luottamukselliset tiedot määritetään. Siksi tässä tiedonannossa ei esitetä luottamuksellisista tiedoista määritelmää, jota kansalliset tuomioistuimet voisivat soveltaa EU:n kilpailuoikeuden yksityisoikeudellisessa täytäntöönpanossa. Osviittaa voi saada kuitenkin myös EU:n tuomioistuinten

¹⁹ Asia T-353/94, *Postbank*, ECLI:EU:T:1996:119, 66 ja 89 kohta; ks. myös edellä mainittu tiedonanto yhteistyöstä kansallisten tuomioistuinten kanssa, 24 kohta; ja komission tiedonanto oikeutta tutustua komission asiakirja-aineistoon koskevista säännöistä EY:n perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan, ETA-sopimuksen 53, 54 ja 57 artiklan ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 soveltamistapauksissa, EUVL C 325, 22.12.2005, s. 7, sellaisena kuin se on muutettuna, EUVL C 144, 23.4.2016, s. 29 ("asiakirja-aineistoon tutustumista koskeva tiedonanto"), 24 kohta.

²⁰ Ks. liikesalaisuusdirektiivin 3 artikla ja 9 artikla.

²¹ Ks. SEUT-sopimuksen 339 artikla. Ks. myös asia C-53/85, *Akzo Chemie v. komissio*, ECLI:EU:C:1986:256, 28 kohta; asia C-36/92 P, *SEP v. komissio*, ECLI:EU:C:1994:205, 37 kohta, ja asia C-15/16, *Baumeister*, ECLI:EU:C:2018:464, 53 kohta. Luottamuksellisen tiedon suojaaminen on myös erottamaton osa jokaisen oikeutta siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämänsä, kotiaan sekä viestejään kunnioitetaan, mistä on säädetty Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklassa, EUVL C 326, 26.10.2012, s. 391–407 (ks. asia C-450/06, *Varec S.A. v. Belgian valtio*, ECLI:EU:C:2008:91, 46–54 kohta).

oikeuskäytännöstä,²² jossa todisteet, jotka täyttävät seuraavat kumulatiiviset ehdot, katsotaan luottamuksellisiksi tiedoiksi:

- (i) niistä tietää vain rajoitettu määrä henkilöitä²³ ja
- (ii) tietojen esittäminen on omiaan aiheuttamaan vakavaa vahinkoa sille henkilölle, joka on antanut kyseiset tiedot, tai kolmansille osapuolille; näin on yleensä silloin, kun tiedoilla on kaupallista, liiketoiminnallista tai strategista arvoa. Tältä osin tietojen luottamuksellisuus saattaa määräytyä niiden henkilöiden perusteella, joille tiedot esitetään (esimerkiksi kilpailija, asiakas tai tavarantoimittaja).²⁴ Arvioitaessa vahingon aiheutumisen mahdollisuutta on tärkeää ottaa huomioon myös, miten uusia tiedot ovat. Arkaluonteiset tiedot, jotka liittyvät esimerkiksi nykyiseen tai tulevaan liikesuhteeseen, sisäiset liiketoimintasuunnitelmat ja muut tulevaisuuteen suuntautuvat kaupalliset tiedot voidaan usein katsoa (ainakin osittain) luottamuksellisiksi tiedoiksi. Myös tällaisten tietojen luottamuksellisuus voi kuitenkin lakata, kun ne ”ovat menettäneet kaupallisen arvonsa ajan kulumisen vuoksi”;²⁵ ja
- (iii) niitä intressejä, joita tietojen esittäminen voi loukata, on objektiivisesti tarkasteltuna tarpeen suojata. Tältä osin osapuolen intressi suojata itseään tai mainettaan mahdollisilta kansallisen tuomioistuimen määräämiltä vahingonkorvauksilta, koska osapuoli oli osallisena kilpailulain rikkomiseen, ei ole etu, jota on tarpeen suojata.²⁶

C. Komission ja kansallisten tuomioistuinten yhteistyö todisteiden esittämisen yhteydessä

26. Kun siviilimenettelyissä sovelletaan SEUT-sopimuksen 101 ja 102 artiklaa, kansallinen tuomioistuin voi päättää pyytää komissiolta lausuntoa kysymyksistä, jotka koskevat EU:n kilpailuoikeuden soveltamista, tai pyytää komissiota toimittamaan hallussaan olevia oikeudellisia, taloudellisia tai menettelyllisiä tietoja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 3 kohdan mukaisen vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti.²⁷ Kansallinen tuomioistuin voi esimerkiksi pyytää asiakirjoja komission asiakirja-aineistosta, jos mikään (kolmas) osapuoli ei voi kohtuudella toimittaa niitä.²⁸ Tältä osin on tärkeää muistaa, että,

²² Asia T-198/03, *Bank Austria v. komissio*, ECLI:EU:T:2006:136, 71 kohta; asia T-474/04 *Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse v. komissio*, ECLI:EU:T:2007:306, 65 kohta; asia T-88/09, *Idromacchine v. komissio*, ECLI:EU:T:2011:641, 45 kohta; asia T-345/12, *Akzo Nobel ym. v. komissio*, ECLI:EU:T:2015:50, 65 kohta ja asia C-162/15 P *Evonik Degussa v. komissio*, ECLI:EU:C:2017:205, 107 kohta.

²³ Tietoja ei kuitenkaan välttämättä enää pidetä luottamuksellisina, jos ne ovat ”asiantuntijapiirien saatavilla tai jos ne voidaan päätellä yleisesti saatavilla olevista tiedoista”; ks. esimerkiksi määräys yhdistetyissä asioissa T-134/94 jne., *NMH Stahlwerke v. komissio*, ECLI:EU:T:1996:85, 40 kohta; määräys asiassa T-89/96, *British Steel v. komissio*, ECLI:EU:T:1997:77, 29 kohta; määräys asiassa T-271/03 *Deutsche Telekom v. komissio*, ECLI:EU:T:2006:163, 64 ja 65 kohta ja määräys asiassa T-336/07 *Telefónica v. komissio*, ECLI:EU:T:2008:299, 39, 63 ja 64 kohta. Ks. myös asiakirjoihin tutustumista koskeva tiedonanto, 23 kohta.

²⁴ Tällä on merkitystä myös suojeltaessa kolmansia osapuolia joutumasta kilpailijan tai kauppakumppanin vastatoimien kohteeksi, sillä nämä voivat painostaa osapuolia huomattavasti kaupallisesti tai taloudellisesti. Ks. esimerkiksi asia C-310/93, *BPB Industries ja British Gypsum v. komissio*, ECLI:EU:C:1995:101, 26 ja 27 kohta.

²⁵ Tietoja, jotka olivat luottamuksellisia mutta jotka ovat vähintään viisi vuotta vanhoja, on pidettävä historiallisina, ellei hakija poikkeuksellisesti osoita, että ne ovat yhä oleellinen osa sen tai kolmannen osapuolen kaupallista asemaa; ks. tästä asia C-162/15 P, *Evonik Degussa v. komissio*, ECLI:EU:C:2017:205, 64 kohta ja asia C-15/16, *Baumeister*, ECLI:EU:C:2018:464, 54 kohta. Ks. myös asiakirjoihin tutustumista koskeva tiedonanto, 23 kohta.

²⁶ Ks. *Bank Austria*, viitattu edellä, 78 kohta, ja *Evonik Degussa*, viitattu edellä, 107–110 kohta ja 117 kohta. Ks. myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio asiassa *Gillberg v. Ruotsi* [suuri jaosto] N:o 41723/06, 67 kohta, jonka mukaan ”maineen menettämisestä valitettaessa 8 artiklaan ei voida vedota silloin, kun maineen menetys on seurausta henkilön omista toimista, kuten rikoksen tekemisestä”.

²⁷ Asetuksen (EY) N:o 1/2003 15 artiklan 1 kohta; tiedonanto yhteistyöstä kansallisten tuomioistuinten kanssa, 21, 27 ja 29 kohta; *Postbank*, 65 kohta; ks. myös *Zwartveld*, 21–22 kohta.

²⁸ Ks. vahingonkorvausdirektiivin 6 artiklan 10 kohta.

kuten edellä on mainittu, komissio ei toimita mustalla listalla olevia asiakirjoja, tai, jos sen menettelyjä ei ole vielä päätetty, harmaalla listalla olevia asiakirjoja (ks. 18 kohta).²⁹

27. Kansallisia tuomioistuimia avustaessaan komissio ei voi missään tapauksessa heikentää niitä takeita, joita luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille annetaan salassapitovelvollisuuden periaatteen mukaisesti SEUT-sopimuksen 339 artiklan ja asetuksen (EU) N:o 1/2003 28 artiklan nojalla.³⁰
28. Jos komissio katsoo, että kansallisen tuomioistuimen pyytämät tiedot sisältävät luottamuksellisia tietoja, se kysyy kansalliselta tuomioistuimelta ennen kyseisten tietojen toimittamista, voiko se taata luottamuksellisten tietojen suojaamisen, ja arvioi toimet, joihin kansallinen tuomioistuin ryhtyy sitä varten. Kansallisen tuomioistuimen on annettava henkilölle, jonka luottamuksellisten tietojen esittämisestä on kyse, tarvittavat takeet näiden tietojen suojaamisesta.³¹
29. Jos komissio katsoo, että kansallinen tuomioistuin voi turvata asianmukaisesti luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden oikeuden luottamuksellisten tietojen suojaan, se toimittaa pyydyt tiedot kansalliselle tuomioistuimelle. Tämä voi esittää tiedot kansallisessa menettelyssä toteuttamalla komissiolle ilmoitetut toimet, joilla tietojen luottamuksellisuutta suojataan, ja ottamalla huomioon kaikki komission tästä asiasta antamat huomautukset.

III. Luottamuksellisten tietojen suojaamiseen tarkoitetut toimet

A. Johdanto

30. Tämä tiedonanto on tarkoitettu tiedonlähteeksi ja ei-sitovaksi ohjeeksi. Sen tavoitteena on auttaa kansallisia tuomioistuimia arvioimaan tietojen esittämistä koskevan yksittäisen pyynnön yhteydessä, mihin toimiin on mahdollisesti ryhdyttävä, ennen kuin luottamuksellisia tietoja esitetään.
31. Vahingonkorvausdirektiivissä mainitaan esimerkkinä muutamia toimenpiteitä, kuten mahdollisuus peittää näkyvistä asiakirjan arkaluonteiset kohdat, pitää käsittely suljetuin ovin, rajata henkilöt, jotka saavat nähdä todisteet, ja antaa asiantuntijoille kehoitus laatia yleisemmälle tasolle koostettua tietoa sisältäviä tai muuten luottamuksellista tietoa sisältämättömiä yhteenvetoja.³² Siihen, mitä toimia päätetään käyttää luottamuksellisten tietojen suojaamiseen, kun tietoja määrätään esitettäväksi, vaikuttavat tietenkin asiaa koskevat kansalliset menettelysäännöt ja se, missä määrin tiettyjä toimia voidaan edes käyttää.
32. Yhden tai useamman tehokkaan toimen valinta luottamuksellisuuden suojaamiseksi tietojen esittämisen yhteydessä perustuu tapauskohtaiseen arviointiin, johon voivat vaikuttaa useat tekijät, esimerkiksi seuraavat:
- (i) esitettävien tietojen arkaluonteisuuden tyyppi ja aste (esimerkiksi asiakkaiden nimet, hinnat, kustannusrakenne, voittomarginaalit jne.) ja se, voidaanko nämä tiedot niiden esittämistä pyytäneen osapuolen oikeuksien toteutumiseksi esittää koostettuina tai anonymisoituina;

²⁹ Ks. EY:n perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan mukaisten komission menettelyjen kulusta 7 päivänä huhtikuuta 2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 773/2004 16 a artiklan 2 kohta, EUVL L 123, 27.4.2004, s. 18. Ks. myös yhteistyötä kansallisten tuomioistuinten kanssa koskevan tiedonannon 26 kohta, jonka mukaan komissio voi kieltäytyä toimittamasta tietoja kansallisille tuomioistuimille erittäin tärkeistä syistä, jotka liittyvät tarpeeseen turvata unionin edut tai välttää sen toiminnan ja riippumattomuuden häiriintyminen.

³⁰ *Postbank*, 90 kohta.

³¹ Tiedonanto yhteistyöstä kansallisten tuomioistuinten kanssa, 25 kohta. Ks. myös 12 kohta komission 22 päivänä joulukuuta 2014 antamasta lausunnosta, joka perustui 16 päivänä joulukuuta 2002 perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta annetun neuvoston asetuksen (EY) 1/2003 15 artiklan 1 kohdan mukaiseen pyyntöön *The Secretary of State for Health ym. v. Servier Laboratories Limited ym.*, C(2014) 10264 final, saatavana osoitteessa http://ec.europa.eu/competition/court/confidentiality_rings_final_opinion_en.pdf.

³² Ks. vahingonkorvausdirektiivin johdanto-osan 18 kappale.

- (ii) pyydetty esittämislajisuus (esimerkiksi esitettävien asiakirjojen määrä tai laajuus);
 - (iii) oikeudenkäyntiin ja tietojen esittämiseen liittyvien osapuolten lukumäärä. Tiedot luottamuksellisuuden suojaamistoimet voivat olla muita tehokkaampia sen mukaan, onko pyynnön esittäneitä osapuolia ja/tai tietoja esittäviä osapuolia useampi kuin yksi;
 - (iv) osapuolten välinen suhde (esimerkiksi se, onko tietoja esittävä osapuoli tietojen esittämistä pyytäneen osapuolen suora kilpailija,³³ tai se, onko osapuolilla voimassa oleva toimitussuhde);
 - (v) se, ovatko esitettävien tietojen omistajat, jotka osallistuvat kansallisessa tuomioistuimessa pidettävään oikeudenkäyntiin, kolmansia osapuolia.³⁴ Myös siviilimenettelyjen kolmansien osapuolten oikeudet luottamuksellisten tietojensa suojaamiseen on otettava huomioon.³⁵ Tietoja esittävällä osapuolella voi olla hallussaan kolmannen osapuolen asiakirjoja, joiden sisältö voi olla luottamuksellista tietojen esittämistä pyytäneeseen osapuoleen tai menettelyn muihin osapuoliin nähden,³⁶
 - (vi) niiden henkilöiden piiri, joilla on oikeus tarkastella tietoja (eli onko tiedot esitettävä vain ulkopuolisille oikeudellisille edustajille vai annetaanko tietoja pyytäneelle osapuolelle (yrityksen edustajille) oikeus tarkastella tietoja);
 - (vii) tietojen tahattoman esittämisen riski;
 - (viii) tuomioistuimen mahdollisuudet suojata luottamuksellisia tietoja siviilimenettelyissä ja menettelyjen päättymisen jälkeenkin. Kansalliset tuomioistuimet voivat katsoa, ettei yksittäinen toimi riitä luottamuksellisten tietojen tehokkaaseen suojaamiseen, vaan menettelyjen aikana voidaan joutua määräämään muitakin toimia; ja
 - (ix) kaikki muut rajoitteet tai hallinnollinen työmäärä, joka liittyy tietojen esittämiseen, kuten kansalliselle lainkäyttöjärjestelmälle aiheutuvat lisäkustannukset tai ylimääräiset hallinnolliset työvaiheet, tiedot esittäville osapuolille aiheutuvat kustannukset, mahdolliset viivästyksiset menettelyihin.
33. Tehokkaimman toimen (tehokkaimpien toimien) valintaan voi vaikuttaa myös se, onko tuomioistuinten luottamuksellisten tietojen suojaamiseksi määräämien toimien toteuttamisen laiminlyönnin tai noudattamisesta kieltäytymisen varalta olemassa seuraamuksia ja voidaan niitä määrätä ja panna täytäntöön. Kansallisten tuomioistuinten on voitava määrätä riittävän varoittavia seuraamuksia luottamuksellisten tietojen suojaamista koskevien velvollisuuksien laiminlyönnistä, jotta vältetään etenkin se, että osapuolet käyttävät luottamuksellisia

³³ Jos osapuolet ovat esimerkiksi suoria kilpailijoita, valitulla toimella on voitava varmistaa, että tietojen esittämistapa ei mahdollista kilpailunvastaista yhteistyötä osapuolten kesken tai anna tietojen esittämistä pyytäneelle osapuolelle kilpailuetua.

³⁴ Tietoja esittävä osapuoli ei välttämättä ole tietojen omistaja. Osapuoli on voinut saada kolmansien osapuolten tietoja käyttöönsä komission tai kansallisen kilpailuviranomaisen hallinnollisten menettelyjen aikana. Se, että tämä osapuoli on saanut tietoja käyttöönsä, ei tee osapuolesta tietojen omistajaa.

³⁵ Ks. erityisesti vahingonkorvausdirektiivin 5 artiklan 7 kohta ("jäsenvaltioiden on varmistettava, että niillä, joilta tietojen esittämistä pyydetään, on mahdollisuus tulla kuulluiksi, ennen kuin kansallinen tuomioistuin [– –]").

³⁶ Kun kyse on asiakirjojen ei-luottamuksellisista versioista tiedonkeruuprosessissa, joka koskee nimenomaan asiakirjoihin tutustumista, katso esimerkiksi komission 29. lokakuuta 2015 antaman, 16. joulukuuta 2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) 1/2003 15 artiklan 1 kohdan soveltamista SEUT-sopimuksen 81 ja 82 artiklassa säädettyjen kilpailusääntöjen täytäntöönpanossa, *Sainsbury's Supermarkets Ltd v. Mastercard Incorporated ym.*, (C(2015) 7682 final), koskevan lausunnon 23 kohta, jossa komissio totesi, että tässä vaiheessa ei ollut tarpeen ottaa kantaa siihen, olivatko tiedot luottamuksellisia muihin osapuoliin nähden, mutta että kolmannet osapuolet, jotka antoivat tiedot, voivat vastustaa tietojen esittämistä kantajalle. Lausunnossa todettiin, että "[– –] se, että Mastercard saattaa olla tyytyväinen tiettyihin järjestelyihin, jotka on toteutettu, kuten luottamuspiiri, ei välttämättä tarkoita, että kolmannet osapuolet olisivat tyytyväisiä niihin". Lausunto on saatavana osoitteessa http://ec.europa.eu/competition/court/sainsbury_opinion_en.pdf.

asiakirjoja myös muualla kuin vain niissä menettelyissä, joita varten ne on luovutettu.³⁷ Vahingonkorvausdirektiivin 8 artiklan mukaan kansallisten tuomioistuinten on voitava tosiasiallisesti määrätä seuraamuksia osapuolille, kolmansille osapuolille ja niiden oikeudenkäyntiavustajille.³⁸

34. Seuraamusten tarkempi tyyppi ja laajuus määräytyvät kansallisten sääntöjen mukaan. Vahingonkorvausdirektiivin mukaan tietojen esittämistä koskevan määräyksen noudattamatta jättämisestä, asiaan liittyvien todisteiden tuhoamisesta, kansallisen tuomioistuimen määräämien luottamuksellisen tiedon suojaamista koskevien velvoitteiden noudattamisen laiminlyönnistä tai noudattamisesta kieltäytymisestä ja todisteiden käytölle määrättyjen rajoitusten rikkomisesta määrättävissä oleviin seuraamuksiin on kuuluttava mahdollisuus tehdä epäedullisia päätelmiä, kuten olettaa, että tarkasteltavana oleva seikka on näytetty toteen, tai hylätä vaateet tai puolustus kokonaan tai osittain, ja mahdollisuus määrätä oikeudenkäyntikulujen maksamisesta.³⁹ Lisäksi ammattijärjestöt voivat määrätä kurinpidollisia seuraamuksia (esimerkiksi tehtävistä pidättäminen, sakko) ulkopuolisille oikeudenkäyntiavustajille tai asiantuntijoille.
35. Esittämistavan valinta voi siis edellyttää monien tekijöiden kokonaisvaltaista arviointia. Tässä tiedonannossa esitetään yhteenveto yleisimmistä toimista, joita – sen mukaan, ovatko ne käytettävissä jäsenvaltioiden menettelysääntöjen nojalla – voidaan käyttää luottamuksellisten tietojen suojaamisessa, ja niiden tehokkuuteen liittyvistä näkökohdista. Nämä tiedot, joiden tavoitteena on auttaa kansallisia tuomioistuimia edellä mainitun arvioinnin tekemisessä, perustuvat myös komission kokemukseen hallinnollisista ja oikeudellisista menettelyistä.

B. Luottamuspiirit

36. Luottamuspiiri on sellainen tietojen esittämisen tapa, jossa tietoja esittävä osapuoli antaa tiettyihin luokkiin kuuluvia tietoja, myös luottamuksellisia tietoja, vain määritettyihin luokkiin kuuluville henkilöille.⁴⁰

B.1. Luottamuspiirit tehokkaana keinona suojata luottamuksellisia tietoja

37. Luottamuspiirit voivat olla tehokas toimintatapa, jolla kansalliset tuomioistuimet voivat suojata luottamuksellisia tietoja monenlaisissa tilanteissa.
38. Ensinnäkin luottamuspiirit voivat olla tehokas keino varmistaa sellaisten osapuolen vaatimuksen kannalta merkityksellisten määrällisten tietojen tai hyvin arkaluonteisten kaupallisten ja/tai strategisten tietojen esittäminen, joista on hyvin vaikea tehdä mielekäs yhteenveto⁴¹ tai joita ei voida esittää ilman riskiä, että niistä jouduttaisiin poistamaan tietoja

³⁷ Ks. esimerkiksi liikesalaisuusdirektiivin 16 artikla, jossa säädetään mahdollisuudesta määrätä seuraamuksia henkilöille, jotka eivät noudata tai kieltäytyvät noudattamasta liikesalaisuuksien suojaamiseksi oikeudenkäynnissä määrättyjä toimia.

³⁸ Ks. vahingonkorvausdirektiivin 8 artikla. Ks. myös vahingonkorvausdirektiivin johdanto-osan 33 kappale. Seuraamuksiin tukeutuminen on tärkeää, kun otetaan huomioon, etteivät kansalliset tuomioistuimet useimmiten voi valvoa tosiaikaisesti, noudattavatko osapuolet tietojen esittämistä koskevan määräyksen sääntöjä etenkin luottamuspiirissä.

³⁹ Vahingonkorvausdirektiivin 8 artiklan 2 kohta.

⁴⁰ Joillakin lainkäyttöalueilla tätä esittämistapaa kutsutaan myös luottamusryhmäksi. Tämäntyyppistä tapaa voidaan käyttää myös hallinnollisissa menettelyissä. Katso lisätietoja komission menettelyistä SEUT-sopimuksen 101 ja 102 artiklan mukaisissa menettelyissä sovellettavia käytäntösääntöjä koskevan komission tiedonannon 96 ja 97 kohdasta, EUVL C 308, 20.10.2011, s. 6–32, ja asiakirjan Best Practices on the disclosure of information in data rooms in proceedings under Articles 101 and 102 TFEU and under the EU Merger Regulation 9 kohdasta; asiakirja on saatavana osoitteessa http://ec.europa.eu/competition/mergers/legislation/disclosure_information_data_rooms_en.pdf. Ohjeita luottamuspiirien käytöstä komission menettelyissä on osoitteessa http://ec.europa.eu/competition/antitrust/conf_rings.pdf.

⁴¹ Ks. esimerkiksi OECD:n 5. lokakuuta 2011 päivätty kertomus Procedural fairness: transparency issues in civil and administrative enforcement proceedings, s. 12; ks. myös asiakirja Scoping note on Transparency and Procedural Fairness as a long-term theme for 2019–2020, 6–8 June 2018, OECD Conference Centre, s. 4.

tuntuvasti⁴², jolloin niiden todistusarvo heikentyisi. Sillä, että asiakirjat luovutetaan luottamuspiiriin, pystytään esittämään luottamuksellisia tietoja tehokkaasti, ja tietojen esittämisestä mahdollisesti koituva vahinko on hallittu tai minimoitu, kun mahdollisuutta tutustua tietoihin on rajoitettu asiaan liittyvien eri olosuhteiden mukaan (esimerkiksi asiakirjojen tyyppi ja luonne, osapuolten suhde, piirin rakenne, kolmannen osapuolen asiakirjat). Tällaisissa tilanteissa luottamuspiirit auttavat luomaan tasapainoa tietojen esittämisen tarpeen ja luottamuksellisten tietojen suojaamista koskevan velvollisuuden välille.⁴³

39. Toiseksi luottamuspiireillä voidaan tehostaa menettelyjä etenkin, jos pyydettyjen asiakirjojen määrä on suuri ja jos osapuolet voivat sopia, että laaditaan luettelo keskeisistä ja vaatimuksen kannalta merkityksellisiksi katsottavista asiakirjoista. Tietoja esittävien osapuolten ei tarvitse osallistua kiistoihin tietojen tiettyjen osien luottamuksellisuudesta eikä tuomioistuimen tarvitse tutkia sitä. Tämä vähentää epäselvyyksiä ja mahdollisia viivästyksiä, jotka johtuvat luottamuksellisuutta koskevista neuvotteluista. Tietoja esittävän osapuolen ei tarvitse laatia asiakirjoista ei-luottamuksellisia versioita, jotka toimitetaan piirin käyttöön (paitsi niissä harvoissa tapauksissa, kun luottamuspiirejä käytetään eräänlaisena suodattavana toimenä).⁴⁴
40. Kolmanneksi luottamuspiirien käyttö voi olla kansallisille tuomioistuimille tehokas toimi myös tietojen luovuttamiseen liittyvien kustannusten osalta etenkin, kun otetaan huomioon, miten tiettyjen luovutustoimien määrääminen vaikuttaa osapuoliin taloudellisesti. Näin voi olla varsinkin silloin, kun osapuolten taloudelliset resurssit ovat erilaiset ja kun näiden resurssien ero vaikuttaa osapuolten kykyyn käyttää oikeuksiaan täysimääräisesti. Jos osapuolten välillä esimerkiksi syntyy luottamuksellisuuteen liittyvä riita siitä, onko esitettävä lisää tietoja, kummankin osapuolen oikeudenkäyntikulut voivat lisääntyä tuntuvasti. Tällöin luottamuspiirivaihtoehtoon päätyminen voi osaltaan vähentää tietojen esittämiseen liittyviä kuluja eritoten silloin, kun osapuolet voivat sopia, että laaditaan luettelo keskeisistä ja vaatimuksen kannalta merkityksellisistä asiakirjoista.
41. Neljänneksi luottamuspiirit eivät välttämättä edellytä sitä, että tiedot olisi toimitettava fyysisesti tai että piirin jäsenten olisi oltava fyysisesti paikalla tiettyssä paikassa. Usein on nimittäin niin, että tiedot siirretään ja niitä tarkastellaan sähköisesti. Tietojen sähköisellä luovuttamisella on etunsa, mikäli se on mahdollista. Tietojen sähköinen luovuttaminen ei lisää sen paremmin kansallisten tuomioistuinten kuin osapuoltenkaan työmäärää, sillä se ei vaadi konkreettisia tiloja, jotka pitäisi varata vain tähän käyttöön useaksi päiväksi, eikä se myöskään edellytä matkustamista tiettyihin paikkoihin tai vaadittujen tietoteknisten työkalujen asentamista näissä eri paikoissa jne.
42. Luottamuspiirien käyttö voi olla tehokas toimi myös siltä kannalta, että sillä vältetään tahattomat (joko inhimilliset tai tekniset) virheet, joita voi tapahtua poistettaessa asiakirjoista luottamuksellisia tietoja.

B.2. Luottamuspiirin organisoiminen

⁴² Esimerkiksi niiden tietojen osalta, jotka ulkopuoliset toimeksisaajat keräsivät komission kyselyn osallistujilta, komissio katsoi asiaa *Sainsbury v. Mastercard* koskevan lausuntonsa 21 kohdassa, ettei tietoja voitu anonymisoida siten, että tietojen antajien oikeutettua etua suojata luottamuksellisia tietojaan olisi voitu täysin kunnioittaa.

⁴³ Ks. tältä osin myös perustelu tietojen luovuttamisesta luottamuspiirille, jonka unionin yleinen tuomioistuin määräsi asiassa T-296/11, *Cementos Portland Valderrivas, SA v. komissio*, 24 kohta: "[– –] yhtäältä kontradiktorisen periaatteen ja toisaalta menettelyn alustavan tutkimuksen vaiheen, jonka aikana kyseisellä yrityksellä ei ole oikeutta saada tietoonsa olennaisia seikkoja, joihin komissio nojautuu, tai oikeutta saada tutustua asiakirjoihin, yhteensovittamiseksi 14.5.2013 annettua määräyksessä annettiin vain kantajan asianajajille oikeus tutustua komission toimittamiin tietoihin sillä edellytyksellä, että he sitoutuvat luottamuksellisuuteen."

⁴⁴ Tässä tilanteessa tietoja pyytäneen osapuolen laillisen edustajan voidaan antaa tarkistaa kaikki pyydetty tiedot luottamuspiirissä, jotta voidaan yksilöidä ne tiedot, joiden luovuttamista tietoja pyytäneelle osapuolelle varsinaisesti haetaan. Näistä asiakirjoista laaditaan ei-luottamukselliset versiot, jotka toimitetaan tietoja pyytäneelle osapuolelle. Näissä tapauksissa käytetään siis luottamuspiirin ja tietojen poistamisen yhdistelmää.

43. Jos kansallinen tuomioistuin katsoo, että luottamuspiirin käyttö on tehokas keino esittää tietoja tietystä tapauksessa, sen on päätettävä monista seikoista, jotka ilmoitetaan tuomioistuimen määräyksessä, vaikka jotkin seikat on voitu jo vahvistaa tuomioistuimen yleisissä ohjeissa tai muissa menettelysäännöissä.⁴⁵ Tärkeimmät seikat on lueteltu seuraavassa.

a. Piirin käyttöön annettavien tietojen yksilöinti.

44. Kansallisen tuomioistuimen on määritettävä yksilöidyt todisteet tai tietojen luokat (esimerkiksi luettelo asiakirjoista), jotka annetaan luottamuspiiriin käyttöön.
45. Vahingonkorvauskanteisiin liittyvissä jatkomenettelyissä luottamuspiiriin luovutettavia tietoja voivat olla esimerkiksi luottamuksellinen versio komission tai asiaankuuluvan kansallisen kilpailuviranomaisen päätöksestä, tiedot, jotka luovuttava osapuoli on laatinut ja toimittanut niille hallinnollisten menettelyjen aikana, sekä tiedot, jotka luovuttava osapuoli on hankkinut asiakirjoihin tutustumista koskevan menettelyn aikana, samoin kuin muut sellaiset osapuolilla ja kolmansilta osapuolilla olevat vaatimukseen liittyvät tiedot, jotka eivät sisällyneet hallinnollisiin menettelyihin.
46. Kuten edellä on todettu, tuomioistuimen päätöksentekoa voi tältä osin helpottaa, jos osapuolet sopivat, että menettelyjen kannalta merkityksellisistä keskeisistä asiakirjoista laaditaan luettelo. Aina osapuolet eivät kuitenkaan voi sopia tämäntyyppisestä tietojen luovuttamisesta, koska muiden, esimerkiksi kolmansien osapuolten, edut saattavat edellyttää kansallisen tuomioistuimen osallisuutta. Näin ollen tuomioistuin voi joutua määrittämään tietojen esittämistä koskevat säännöt, vaikka osapuolet olisivat yksimielisiä menettelytavasta.

b. Piirin rakenne

47. Osapuolia kuultuaan tuomioistuin voi määrätä, keistä tulee luottamuspiirin jäseniä ja missä määrin kukin jäsen saa tietoja käyttöönsä.⁴⁶
48. Luottamuspiiriin jäsenet ovat todennäköisesti niitä henkilöitä, joille annetaan oikeus tarkastella asiakirjoja luottamuspiirissä. Päätös luottamuspiirin rakenteesta tehdään tapauskohtaisesti, ja siihen vaikuttaa ratkaisevasti se, minkätyyppisen ja -luonteisen tiedon esittämistä on pyydetty.
49. Luottamuspiiriin jäsenet voivat olla osapuolten ulkopuolisia neuvonantajia (esimerkiksi ulkopuolinen oikeudenkäyntiavustaja tai muut neuvonantajat), yrityksen sisäisiä lakimiehiä ja/tai muita yrityksen edustajia.
50. Kun tuomioistuin on tehnyt päätöksen luottamuspiirin rakenteesta, sen täytyy kenties yksilöidä kukin yksittäinen jäsen nimen, roolin, tehtävän ja osapuoliin liittyvän suhteen perusteella.⁴⁷ Tuomioistuin voi myös yksilöidä ne tuomioistuimen työntekijät, jotka voivat olla läsnä luottamuspiirin kokouksissa tai joille voidaan antaa niissä käsiteltävien tietojen tarkastelu-oikeus osapuolten kanssa tai muutoin, jos kyse on konkreettisista luottamuspiireistä.

Ulkopuoliset neuvonantajat

51. Sen mukaan, mikä on tietojen esittämistä pyytäneiden ja tietoja esittävien osapuolten välinen suhde, läsnäolo-oikeuden antaminen piiriin voidaan joutua rajaamaan ulkopuolisiin neuvonantajiin. Ulkopuolisia neuvonantajia voivat olla oikeudenkäyntiavustajan lisäksi myös muut neuvonantajat tai asiantuntijat, esimerkiksi kirjanpitäjät, talousasiantuntijat, taloudelliset neuvonantajat tai tilintarkastajat, sen mukaan, mitä käsiteltävässä asiassa tarvitaan.

⁴⁵ Katso esimerkki menettelyn organisointitoimista yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen täytäntöönpanoa koskevista käytännön määräyksistä ja etenkin sivuilla 34–37, joilla käsitellään luottamuksellisuutta, EUVL L 152, 2015, s. 1; oikaisu, EUVL L 196, 2016, s. 56, sekä 13. heinäkuuta 2016 hyväksytyt muutokset, EUVL L 217, 2016, s. 78.

⁴⁶ Piirin rakennetta koskevassa päätöksessä voidaan määrittää myös jäsenten enimmäismäärä osapuolta kohti.

⁴⁷ Ks. komission lausunto asiassa *Servier*, johon on viitattu edellä.

52. Läsnaolo-oikeuden rajaaminen ulkopuoliseen oikeudenkäyntiavustajaan voi olla tarpeen, koska yrityksen sisäisellä lakimiehellä voi olla yrityksessä myös monenlaisia muita tehtäviä. Usein sisäinen lakimies voi osallistua suoraan tai epäsuorasti yrityksen strategiseen päätöksentekoon. Riski siitä, että luottamuspiirissä käsiteltävät tiedot voivat myöhemmin vaikuttaa yrityksen sisäisen lakimiehen yrityksen johdolle antamiin neuvoihin liiketoiminnallisten päätösten tekemisen yhteydessä, voi olla liian suuri, jotta heille voitaisiin antaa tutustumisoikeus tiettyihin luottamuksellisiin tietoihin tietyissä tilanteissa (esimerkiksi jos siviilimenettelyn aloittavat osapuolet ovat nykyisiä tai mahdollisia kilpailijoita ja jos kaupallisesti arkaluonteisiin tai strategisiin tietoihin tutustuminen voi antaa niille perusteetonta kilpailuetua; jos osapuolilla on tavarantoimittajasuhde tai jos luovutettaviin tietoihin sisältyy yhä voimassa olevia sopimuksia, jotka näin ollen sisältävät edelleen luottamuksellista tietoa).
53. Ulkopuoliset oikeudenkäyntiavustajat eivät yleensä osallistu edustamiensa yritysten päätöksentekoprosessiin, ja monien jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksessä heidän katsotaan voivan tutustua liikesalaisuuksiin, strategiaan suunnitelmiin tai muihin arkaluonteisiin tietoihin. Koska tutustumisoikeuden varaaminen ulkoiselle oikeudenkäyntiavustajalle voi jossain määrin rajoittaa osapuolten omaa oikeutta tutustua todisteisiin, on tarpeen, että tuomioistuimet arvioivat esitettävien asiakirjojen tyyppiä huolellisesti ja rajaavat tutustumisoikeuden ulkoisiin oikeudenkäyntiavustajiin vain, jos sitä pidetään välttämättömänä ja jos se on mahdollista EU:n (ks. liikesalaisuusdirektiivin säännöt jäljempää 55 kohdasta) ja kansallisten menettelysääntöjen nojalla.
- Yrityksen sisäinen lakimies ja/tai muut yrityksen edustajat*
54. Voi olla tilanteita, joissa kansallinen tuomioistuin pitää asianmukaisena, että yrityksen sisäiselle lakimiehelle ja/tai yrityksen edustajille (esimerkiksi johtajille tai muulle henkilöstölle⁴⁸) annetaan osallistumisoikeus luottamuspiireihin. Näin voi olla esimerkiksi silloin, kun kyseisten luottamuksellisten tietojen ei katsota olevan (kokonaan tai osittain) kaupallisesti kovin arkaluonteisia tai jos tietojen luovuttaminen yrityksen työntekijöille ei ole omiaan aiheuttamaan vahinkoa esimerkiksi osapuolten välisen suhteen vuoksi.
55. Yrityksen sisäiselle lakimiehelle ja/tai yrityksen muille edustajille voidaan myöntää pääsy luottamuspiiriin myös ulkopuolisten oikeudellisten edustajien perustellusta pyynnöstä.⁴⁹ Tällainen pyyntö voidaan tehdä, kun ulkopuolinen oikeudenkäyntiavustaja katsoo, ettei hänen asiakkaansa asiaa voida käsitellä asianmukaisesti ilman, että tietyissä asiakirjoissa olevat tiedot (tai osa niistä) esitetään asiakkaalle. Näin on esimerkiksi silloin, kun ulkopuolinen oikeudenkäyntiavustaja ei voi arvioida tietojen tarkkuutta tai merkityksellisyyttä osapuolen vaatimuksen kannalta tai jos tiedot ovat hyvin teknisiä tai tuote-/palvelukohtaisia ja kun merkityksellisyyden arviointi edellyttää alan tai toimialan tuntemusta. Kun on kyse sellaisista oikeudenkäynneistä, jotka liittyvät liikesalaisuuksien luvattomaan hankintaan, käyttöön tai ilmaisemiseen, on rajoitettuun määrään henkilöitä, joilla on oikeus tutustua todisteisiin, liikesalaisuusdirektiivin 9 artiklan 2 kohdan mukaan kuuluttava vähintään yksi luonnollinen henkilö kunkin asianosaisen osalta.⁵⁰
56. Lisäksi joidenkin jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksessä voi tietyissä tilanteissa olla mahdollista hakea tuomioistuimelta suostumus tiettyjen tietojen antamiseen yrityksen sisäisen lakimiehen tai yrityksen edustajien käyttöön ilman, että näistä henkilöistä tulisi luottamuspiirin jäseniä.
57. Yrityksen sisäisen lakimiehen ja/tai yrityksen edustajien oikeutta tutustua asiakirjoihin on arvioitava tapauskohtaisesti, ja siihen voivat vaikuttaa osapuolten ehdottamien henkilöiden läheinen suhde yritykseen tai toimialaan, johon tietojen esittämistä koskeva pyyntö liittyy, tai muut tosiseikat.

⁴⁸ Esimerkiksi henkilöt, jotka tietojen esittämistä pyytänyt osapuoli on palkannut työsopimusten tai muuntyyppisten palvelusopimusten tai sopimusjärjestelyjen nojalla.

⁴⁹ Ks. lisäosviittaa myös asiakirjoihin tutustumista koskevan tiedonannon 47 kohdasta.

⁵⁰ Tämä vaatimus koskee vain liikesalaisuuksia, eikä sitä voida soveltaa muihin luottamuksellisiin tietoihin.

58. Kansallisista säännöistä ja tapaukseen liittyvistä erityisistä seikoista riippuen luottamuspiirit voivat koostua pelkästään ulkopuolisesta oikeudenkäyntiavustajasta tai ulkopuolisen oikeudenkäyntiavustajan, muiden ulkopuolisten asiantuntijoiden (kuten talousasiantuntijoiden, kirjanpitäjien ja tilintarkastajien), yrityksen sisäisen lakimiehen ja/tai yrityksen edustajien yhdistelmästä.

Tiedonsaantioikeudet

59. Jos luottamuspiiri koostuu ulkopuolisesta oikeudenkäyntiavustajasta sekä yrityksen sisäisestä lakimiehestä ja/tai yrityksen edustajista, on mahdollista, että kaikki osapuolet saavat tutustua kaikkiin piiriin luovutettuihin tietoihin tai että heille annetaan erilaisia tiedonsaantioikeuksia.
60. Voi olla niinkin, että luottamuspiireissä on kahdentasoisia tiedonsaantioikeuksia: on sisäpiiri, joka koostuu ulkopuolisesta oikeudenkäyntiavustajasta, jolla on oikeus tutustua kaikkein arkaluonteisimpiin tietoihin, ja ulkopiiri, joka koostuu yrityksen sisäisestä lakimiehestä ja/tai yrityksen edustajista, joilla on oikeus tutustua muihin luottamuksellisiin tietoihin.
61. Tiedot esittävän osapuolen perustellusta pyynnöstä tuomioistuin voi – kansallisten menettelyjen salliessa – määrätä myös erityisrajoituksia, jotka koskevat piirin tiettyjen jäsenten oikeutta tutustua tiettyihin asiakirjoihin.
62. Joissakin tapauksissa myös hallinto- ja/tai tukihenkilöstölle voidaan antaa pääsy luottamuspiiriin (esimerkiksi ulkopuolisille tietojen sähköisten luovutuspalvelujen tarjoajille tai niille asianajotukipalvelujen tarjoajille, jotka osallistuvat sähköisten teknisten palvelujen tarjoamiseen) muiden piiriin nimettyjen henkilöiden valvonnassa ja samojen salassapitovelvollisuuksien mukaisesti.

c. Piirin jäsenten kirjalliset sitoumukset

63. Luottamuspiiriin jäseniä voidaan pyytää toimittamaan tuomioistuimelle kirjalliset sitoumukset siitä, että he käsittelevät luottamuspiirissä esitettäviä tietoja luottamuksellisesti.
64. Tällaiset sitoumukset voivat koskea muun muassa velvollisuutta olla ilmaisematta luottamuksellisia tietoja kenellekään muulle henkilölle kuin niille, jotka tuomioistuin on yksilöinyt piirin jäseniksi, ilman tuomioistuimen nimenomaista suostumusta;⁵¹ velvollisuutta käyttää luottamuksellisia tietoja yksinomaan siinä siviilimenettelyssä, jota varten tietojen esittämistä koskeva määräys on annettu; velvollisuutta varmistaa, että piirin jäsenet säilyttävät tietoja asianmukaisesti; velvollisuutta ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimiin, joilla estetään luvaton pääsy tietoihin; velvollisuutta palauttaa tai tuhota kaikki jäljennökset asiakirjoista, jotka sisältävät luottamuksellisia tietoja; tai velvollisuutta olla tulostamatta sähköisessä muodossa käytettäviä asiakirjoja tai huolehtia siitä, etteivät yksilöidyt henkilöt voi käyttää niitä miltään tietokoneelta tai laitteelta tietyn päivämäärän jälkeen.
65. Näillä sitoumuksilla ja eritoten velvollisuudella olla ilmaisematta luottamuksellisia tietoja asiakkaille voi olla huomattava merkitys niillä lainkäyttöalueilla, joilla ulkopuoliset oikeudenkäyntiavustajat ovat sitoutuneet jakamaan tiedot asiakkailleen asianajajien eettisten tai muiden sääntöjen nojalla.
66. Jos luottamuspiirissä on yrityksen edustajia, heihin voidaan soveltaa lisäksi muita varsin tiukkoja vaatimuksia. Kansallinen tuomioistuin voi esimerkiksi katsoa, että on tarpeen määrätä, että kyseinen työntekijä ei saa enää työskennellä kanteen kohteena olevalla toimialalla.

d. Käytännön järjestelyt

⁵¹ Tämä poikkeaa tavanomaisesta käytännöstä, jossa osapuolen laillisella edustajalla on lupa ilmaista asiakkaalleen menettelyn muilta osapuolilta saatuja tietoja ja oikeudenkäyntiasiakirjoja ja keskustella niistä vapaasti.

67. Luottamuspiirejä käytettäessä kansallisten tuomioistuinten on päätettävä erilaisista organisatorisista, infrastruktuuriin liittyvistä ja logistisista toimenpiteistä.⁵² Luottamuspiireihin voi ensinnäkin liittyä luottamuksellisten tietojen luovuttaminen fyysisesti tai sähköisesti. Fyysinen luovuttaminen voidaan järjestää ja toteuttaa tuomioistuimen tiloissa, joissa tuomioistuimen henkilökunta valvoo sitä, tai osapuolten tiloissa ilman tuomioistuimen osallisuutta. Fyysinen luovuttaminen voi tarkoittaa paperikopioiden antamista asiakirjoista samoin kuin todisteiden esittämistä CD- tai DVD-levyllä tai USB-muistitikulla, jotka sijaitsevat fyysisesti joko tuomioistuimen tai osapuolten tiloissa.
68. Tietoja voidaan esittää luottamuspiirissä myös sähköisesti. Silloin tiedot ladataan ja tallennetaan sähköiseen tallennustilaan (esimerkiksi pilvipalveluun) tietojen nähtävilläolajaksi, ja tietoihin pääsy suojataan salasanalla.
69. Jos tietojen luovuttamista luottamuspiiriin ei tehdä sähköisesti vaan tuomioistuimen tiloissa, tuomioistuimen on kenties varmistettava, että tietoihin tutustumiseen tarkoitetut tilat ovat asianmukaiset, elleivät piiriin kuuluvat henkilöt saa tuoda tiloihin omia laitteitaan.
70. Toiseksi tuomioistuimen täytyy määrittää tietojen nähtävilläolajan kesto.
71. Kolmanneksi tuomioistuimen on mahdollisesti päätettävä siitä, montako tuntia tietojen esittämiseen tarkoitetut tilat ovat käytössä (esimerkiksi vain virka-aikana), täytyykö tuomioistuimen työntekijöiden olla näissä tiloissa läsnä, voidaanko tiloihin tuoda muistiinpanoja tai asiakirjoja jne.
72. Jotta varmistetaan, että osapuolten ulkopuolisille avustajille luottamuspiirissä luovutettuja luottamuksellisia tietoja suojataan koko menettelyn ajan, kansalliset tuomioistuimet voivat pyytää, että osapuolet toimittavat oikeudenkäyntiasiakirjoistaan sekä luottamuksellisen että ei-luottamuksellisen version (jälkimmäinen voi esimerkiksi sisältää määrällistä tietoa vain koostetussa tai anonymisoidussa muodossa),⁵³ että luottamuksellisiin tietoihin viitataan vain luottamuksellisessa liitteessä tai että toteutetaan muita toimia, joilla suojataan tietojen luottamuksellisuutta.

C. Tietojen poistaminen tekstistä

73. Kun kansalliset tuomioistuimet päättävät tietojen esittämistä koskevasta asianmukaisesta toimenpiteestä, ne voivat myös tarvittaessa määrätä tietoja esittävän osapuolen editoimaan asiakirjoja siten, että niistä poistetaan luottamukselliset tiedot. Tätä menettelyä kutsutaan myös tietojen peittämiseksi.
74. Tietojen poistaminen tekstistä voidaan tehdä siten, että luottamukselliset tiedot korvataan anonymisoiduilla tiedoilla tai koostetuilla luvuilla. Poistetut kohdat voidaan korvata informatiivisilla tai järkevillä ei-luottamuksellisilla yhteenvedoilla. Luottamuksellisia tietoja sisältävät asiakirjan osat voidaan myös mustata kokonaan.
75. Tietoja esittäviä osapuolia voidaan pyytää rajaamaan tietojen poistaminen tekstistä vain siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä tietojen omistajien etujen suojaamiseksi. Tiettyjen luottamuksellisten tietojen rajallinen poistaminen tekstistä voi riittää suojaamaan kaikki luottamukselliset tiedot yhdessä tai useammassa asiakirjassa. Esimerkiksi asiakkaiden nimien

⁵² Luottamuksellisten tietojen suojaaminen tietojen esittämistä koskevien pyyntöjen yhteydessä voi edellyttää muutosten tekemistä tuomioistuimen logistiikan tai jopa telematiikkamenettelyjen tavanomaiseen toimintatapaan taikka tilapäisten menettelyjen käyttöönottoa sen mukaan, mikä on tapauskohtaisesti sovellettavan kansallisen prosessioikeuden mukaan mahdollista.

⁵³ Oikeudenkäyntiasiakirjojen ei-luottamuksellisten versioiden on oltava sellaisia, että muut osapuolet ymmärtävät niissä esitetyt argumentit ja näytön, jotta he voivat keskustella asiasta laillisten edustajiensa kanssa ja ohjeistaa heitä asianmukaisesti.

poistaminen tekstistä mutta tuotteiden toimitusmäärien jättäminen ennalleen voi riittää suojaamaan luottamukselliset tiedot.⁵⁴

76. Sillä, että oleellinen tieto poistetaan tekstistä korvaamatta sitä luottamuksellista tietoa sisältämättömällä tekstillä, ei välttämättä saavuteta oikeaa tasapainoa tietoja luovuttavan osapuolen luottamuksellisten tietojen suojaamista koskevan oikeuden ja tietoja vaatimuksensa tai puolustuksensa tueksi pyytäneen osapuolen todisteisiin tutustumista koskevan oikeuden välillä. Kokonaisten sivujen tai asiakirjojen osioiden taikka kokonaisten liitteiden liiallinen poistaminen taas ei välttämättä ole hyväksyttävää menettelyn tarkoituksen kannalta.

C.1. Tietojen poistaminen tekstistä tehokkaana keinona suojata luottamuksellisia tietoja

77. Tietojen poistaminen tekstistä voi olla tehokas keino suojata luottamuksellisia tietoja eri asiakirjaluokissa, kunhan asiakirjat ja luovutetut tiedot ovat edelleen järkeviä ja sopivia tietojen luovuttamista pyytäneen osapuolen oikeuksien käyttämisen kannalta siitä huolimatta, että luottamukselliset tiedot on korvattu luottamuksellista tietoa sisältämättömällä tekstillä.
78. Tietojen poistaminen tekstistä voi olla erityisen tehokas keino silloin, kun luottamukselliset tiedot koskevat markkinatietoja tai -lukuja (esimerkiksi liikevaihtoa, liikevoittoa tai markkinaosuuksia), jotka voidaan korvata edustavilla vaihteluväleillä, tai silloin, kun laadullisista tiedoista voidaan laatia järkevä yhteenveto.
79. Tietojen poistaminen tekstistä voi olla tehokas keino suojata luottamuksellisia tietoja myös silloin, kun luovutettavissa tiedoissa on vain vähän luottamuksellisia tietoja. Jos tietoja on poistettava useista asiakirjoista, tapauksen olosuhteiden mukaan jokin muu tietojen esittämisvelvollisuutta koskeva toimenpide saattaa olla tarkoituksenmukaisempi, kun otetaan huomioon luottamuksellista tietoa sisältämättömien versioiden laatimiseen tarvittava aika ja resurssit sekä siihen liittyvät kustannukset.
80. Myös kolmannen osapuolen luottamuksellisten tietojen poistaminen tekstistä voi olla tehokasta silloin, kun tietojen haltijalla on hallussaan kolmansilta osapuolilta peräisin olevia tietoja, jotka eivät ehkä ole haltijalle luottamuksellisia mutta jotka voivat olla luottamuksellisia tietoja pyytäneen osapuolen suhteen.⁵⁵ Näin voi olla esimerkiksi silloin, jos tietoja pyytänyt osapuoli, joka saa tiedot tutustuttavakseen, ja kolmas osapuoli ovat kilpailijoita. Tällöin tiedot esittävän osapuolen voi olla tarpeen hankkia kolmansilta osapuolilta lupa esittää luottamukselliset tiedot, tai muussa tapauksessa sen on saatava näiltä suostumus tietojen poistamista koskevalle ehdotukselle.⁵⁶ Kansalliset tuomioistuimet voivat kuitenkin katsoa, ettei tietojen poistaminen ole tehokasta silloin, kun pyyntö koskee suurta määrää kolmannen osapuolen asiakirjoja, koska asiasta neuvotteleminen kolmansien osapuolten kanssa saattaa hankaloittaa tehtävää entisestään.

C.2. Luottamuksellisten tietojen poistaminen

81. Erilaisista menettelysäännöistä riippuen kansalliset tuomioistuimet voivat osallistua enemmän tai vähemmän aktiivisesti tietojen poistamiseen tekstistä. Kansalliset tuomioistuimet voivat valvoa ja hallita tätä prosessia ja toimia neuvottelukumppanina osapuolten ja kolmansien osapuolten välillä. Päävastuu luottamuksellista tietoa sisältämättömien versioiden laatimisesta ja/tai kolmansien osapuolten suostumuksen hankkimisesta tietojen poistamista koskeville ehdotuksille voidaan antaa myös osapuolille.

⁵⁴ Se, että toimitusmääriä koskevat tiedot jätetään nähtäville, voi olla tärkeää, jotta voidaan määrittää toimitusketjun alemmalle tasolle (esimerkiksi epäsuorille asiakkaille) aiheutuneen vahingon määrä.

⁵⁵ Näin voi olla silloin, kun kolmannen osapuolen asiakirjat eivät sisällä tietojen haltijan kannalta luottamuksellisia tietoja tai kun tietojen haltija on jo voinut tutustua asiakirjojen ei-luottamuksellisiin versioihin, joista tietojen haltijan kannalta luottamuksellisina pidettävät tiedot oli poistettu jo aikaisemmin.

⁵⁶ Tämä johtuu siitä, että vaikka tietojen haltija esimerkiksi hyväksyy luottamuspiirin ehdot, kolmannet osapuolet eivät välttämättä hyväksy niitä. Ks. komission lausunto asiassa *Sainsbury's Supermarkets Ltd v. MasterCard Incorporated ym.*, viitattu edellä, 23 kohta.

82. Jotta kansalliset tuomioistuimet voivat ohjata luottamuksellista tietoa sisältämättömien versioiden laatimisprosessia, niiden kannattaa antaa osapuolille yleisiä ohjeita ja/tai tapauskohtaisia ohjeita vireillä olevia menettelyjä varten, jos tämä on mahdollista kansallisten menettelysääntöjen nojalla. Tällaisista ohjeista voi olla paljon apua sen menettelyn määrittämisessä, jota tuomioistuimet voivat odottaa osapuolten noudattavan luottamuksellisten tietojen poistamisessa. Niiden avulla myös asianmukaiset vastuut voidaan määrittää selkeästi.
83. Jotta tietojen poistamista koskevat hakemukset voitaisiin käsitellä tehokkaasti, kansalliset tuomioistuimet voivat kehottaa osapuolia
- (i) merkitsemään kaikki alkuperäisissä luottamuksellisissa asiakirjoissa olevat luottamukselliset tiedot hakasulkeisiin ja korostamaan ne siten, että ne ovat luettavissa, ennen kuin päätetään, mitkä tiedot poistetaan;
 - (ii) laatimaan luettelon kaikista tiedoista, jotka ehdotetaan poistettavan (jokainen poistettava sana, tieto, kohta ja/tai osio);
 - (iii) perustelevaan jokaisen poistamisehdotuksen kohdalla, miksi kyseistä tietoa pitäisi käsitellä luottamuksellisesti;
 - (iv) korvaamaan poistetut tiedot informatiivisella ja järkevällä yhteenvedolla poistetuista tiedoista sen sijaan, että näihin kohtiin merkittäisiin yksinkertaisesti vain ”liikesalaisuus”, ”luottamuksellinen” tai ”luottamuksellinen tieto”.⁵⁷ Määrällisiä tietoja (esimerkiksi myyntiluvut, liikevaihto, liikevoitto, markkinaosuustiedot ja hinnat) poistettaessa voidaan käyttää järkeviä vaihteluvälejä tai koostettuja lukuja. Esimerkiksi myynti- ja/tai liikevaihtotietojen osalta yli 20 prosenttia tarkkaa lukua suurempi vaihteluväli ei välttämättä ole mielekäs, ja markkinaosuuksien yhteydessä yli 5 prosenttia suurempi vaihteluväli ei välttämättä ole mielekäs, mutta tämä määräytyy tuomioistuimessa vireillä olevan asian olosuhteiden perusteella;
 - (v) toimittamaan kyseisistä asiakirjoista luottamuksellista tietoa sisältämättömät versiot, jotka kuvastavat luottamuksellisten versioiden rakennetta ja muotoa. Etenkin alkuperäisen asiakirjan sellaiset tiedot kuin ylä- ja alaotsikot, sivunumerot ja kohtien numerointi olisi jätettävä muuttamatta, jotta asiakirjaa lukeva henkilö pystyy hahmottamaan poistettujen tietojen laajuuden ja niiden vaikutuksen lukijan kykyyn ymmärtää tiedot, kun ne esitetään;
 - (vi) varmistamaan, että toimitettavat luottamuksellista tietoa sisältämättömät versiot ovat teknisesti luotettavia ja ettei poistettuja tietoja voida palauttaa millään tavalla, myöskään teknisen rikostutkinnan välineillä.
84. Kun tietojen poistamista koskevat hakemukset on toimitettu, kansallinen tuomioistuin päättää, voidaanko ehdotetut poistot hyväksyä. Jos asiasta on kiistaa, tuomioistuimen on voitava kuulla osapuolia ja kolmansia osapuolia ennen päätöksentekoa.
85. Kun luottamukselliset tiedot on poistettu tekstistä, alkuperäisten asiakirjojen ei-luottamuksellisia versioita voidaan käyttää koko siviilimenettelyn ajan, eikä muita suojaamistoimia tarvita.

D. Asiantuntijoiden nimeäminen

86. Joillakin lainkäyttöalueilla kansalliset tuomioistuimet voivat päättää myös nimetä kolmannen osapuolen, jolla on asiantuntemusta tietyltä alalta (esimerkiksi kirjanpidosta, rahoituksesta, kilpailulainsäädännöstä tai tilintarkastuksesta), ja antaa tälle oikeuden tutustua niihin luottamuksellisiin tietoihin, joiden esittämistä on pyydetty. Tällaisella tuomioistuimen nimeämällä asiantuntijalla on erilainen rooli kuin osapuolten nimeämällä asiantuntijoilla, joita joillakin lainkäyttöalueilla käytetään usein tukemaan osapuolen vaatimusta tai puolustusta.

⁵⁷

Ks. esimerkiksi yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 103 artiklan 3 kohta.

87. Jos kansalliset menettelysäännöt sen sallivat, asiantuntijan tehtäväksi voidaan antaa esimerkiksi järkevä ei-luottamuksellisen yhteenvedon laatiminen tietojen esittämistä pyytäneelle osapuolelle toimittamista varten. Vaihtoehtoisesti, ja sovellettavien kansallisten menettelysääntöjen mukaan, asiantuntijaa voidaan pyytää laatimaan luottamuksellinen kertomus, joka annetaan ainoastaan tietoja pyytäneen osapuolen ulkopuolisen oikeudenkäyntiavustajan käyttöön, sekä tästä kertomuksesta ei-luottamuksellinen versio, joka annetaan tietojen esittämistä pyytäneelle osapuolelle.

D.1. Asiantuntijoiden nimeäminen tehokkaana keinona suojata luottamuksellisia tietoja

88. Asiantuntijoiden nimeäminen voi osoittautua tehokkaaksi keinoksi ensinnäkin, jos luovutettavat tiedot ovat kaupallisesti hyvin arkaluonteisia tai luonteeltaan määrällisiä tai teknisiä (esimerkiksi kaupallisiin asiakirjoihin tai kirjanpitoon sisältyvät tiedot, asiakastiedot tai valmistusprosesseja koskevat tiedot). Näissä tapauksissa asiantuntijat voivat laatia yhteenvedon ja/tai koosteen luottamuksellisista tiedoista, jotta ne voidaan antaa tietojen esittämistä pyytäneen osapuolen käyttöön.
89. Toiseksi asiantuntijoista voi olla hyötyä silloin, jos jompikumpi osapuoli pyytää saada tutustua tarkemmin asian perustana olevia tietoja sisältäviin luottamuksellisiin asiakirjoihin. Näin voi olla esimerkiksi sellaisten vahingonkorvauskanteiden yhteydessä, joissa on tarpeen tutustua perustana oleviin tietoihin, jotta voidaan arvioida ylihinnasta siirretyn osuuden määrä (esimerkiksi myyntihinnat, myyntimäärät, hyvitykset tai hinnoittelustrategioita käsittelevät sisäiset asiakirjat).
90. Kolmanneksi niissä tapauksissa, joissa hyvin suuri määrä esitettäväksi pyydetystä asiakirjoista koskee kolmannen osapuolen luottamuksellisia tietoja, tuomioistuimet voivat katsoa, että on tehokkaampaa nimetä asiantuntija, joka saa tutustua tietoihin ja kertoa näkemyksensä tietojen luottamuksellisuudesta, kuin käydä osapuolten kanssa keskusteluja poistojen laajuudesta tai perustaa luottamuspiiri.

D.2. Asiantuntijoiden ohjeistaminen

91. On kansallisen tuomioistuimen tehtävä nimetä asiantuntijat ja ohjeistaa heidät tehtävään. Kansalliset tuomioistuimet voivat nimetä ulkopuolisia riippumattomia asiantuntijoita muun muassa ”tuomioistuimen hyväksymien” asiantuntijoiden luettelosta tai osapuolten ehdottamasta asiantuntijaluettelosta, jos se on kansallisten menettelysääntöjen mukaan mahdollista. Lisäksi kansallisen tuomioistuimen on asiantuntijaa nimitessään tarvittaessa selvitettävä tai päätettävä, kuka maksaa asiantuntijasta koituvat kustannukset, sen mukaan, mitä kansallisissa menettelysäännöissä määrätään.
92. Kun asiantuntija on valittu, kansalliset tuomioistuimet voivat pyytää, että asiantuntija toimittaa kirjallisen sitoumuksen siitä, että hän käsittelee luottamuksellisesti kaikkia tietoja, joihin hän saa tutustua.
93. Luottamuspiirin jäsenten tavoin asiantuntijoita voidaan vaatia muun muassa olemaan ilmaisematta luottamuksellisia tietoja kenellekään muulle henkilölle kuin niille, joista tuomioistuin on laatinut luettelon, tai ilman tuomioistuimen nimenomaista suostumusta; käyttämään luottamuksellisia tietoa yksinomaan siinä siviilimenettelyssä, jota varten tietojen esittämistä koskeva määräys on annettu; varmistamaan, että tietoja säilytetään asianmukaisesti; ryhtymään kaikkiin tilanteen vaatimiin toimiin, joilla estetään luvaton pääsy tietoihin, ja palauttamaan tai tuhoamaan kaikki asiakirjakopiot, jotka sisältävät luottamuksellisia tietoja.
94. Asiantuntijoita voidaan vaatia myös ilmoittamaan kaikki eturistiriidat, jotka voivat estää heitä hoitamasta tehtäväänsä.
95. Lisäksi tuomioistuin voi antaa asiantuntijalle ohjeita siitä, minkätyyppinen kertomus tämän tulee laatia (esimerkiksi yhteenvedo tai koostettuja tietoja sisältävä kertomus), ja siitä, onko

asiantuntijan laadittava kertomuksesta sekä luottamuksellinen että luottamuksellista tietoa sisältämätön versio.

96. Aina kun asiantuntijan kertomuksesta laaditaan luottamuksellinen versio, sen saa pääsääntöisesti jakaa vain osapuolten ulkopuolisille oikeudenkäyntiavustajille, ja osapuolet saavat tutustua vain kertomuksen ei-luottamukselliseen versioon. Jos kansallinen tuomioistuin antaa vain osapuolen ulkopuoliselle lailliselle edustajalle oikeuden tutustua asiantuntijan laatiman kertomuksen luottamukselliseen versioon, tätä ulkopuolista laillista edustajaa pyydetään olemaan jakamatta kertomuksen sisältämiä luottamuksellisia tietoja asiakkaalleen. Jos kansallisten menettelysääntöjen nojalla osapuolet voivat nimetä myös omat asiantuntijansa, riippumattoman asiantuntijan toimeksiannossa voidaan ottaa tämä huomioon ja antaa myös osapuolten asiantuntijoille oikeus tutustua todisteisiin.
97. Jos osapuolilla on kansallisten sääntöjen nojalla oikeus tutustua asiantuntijan kertomuksen luottamukselliseen versioon, kaikkia edellä mainittuja varauksia, jotka koskevat asiakkaan oikeutta tutustua luottamuspiirissä ilmaistuihin luottamuksellisiin tietoihin (ks. 54–57 kohta), sovelletaan myös tässä tilanteessa.

IV. Luottamuksellisten tietojen suojaaminen menettelyissä ja niiden jälkeen

98. Kansallisten tuomioistuinten on kenties arvioitava myös sitä, miten luottamuksellisia tietoja käytetään ja miten niihin viitataan esimerkiksi oikeudenkäyntiasiakirjoissa ja/tai kuulemisten aikana.
99. Jos osapuolten edustajat käyttävät oikeudenkäyntiasiakirjoissaan esimerkiksi tietoja, joihin he ovat voineet tutustua luottamuspiirissä tai jotka ovat sisältyneet luottamuksellisiin asiantuntijakertomuksiin, kansalliset tuomioistuimet voivat pyytää heitä viittaamaan näihin tietoihin vain luottamuksellisissa liitteissä, jotka toimitetaan pääasiakirjojen mukana. Jos osapuolten edustajat haluavat viitata tällaisiin tietoihin tuomioistuimen istunnossa tai kuultaessa asiantuntijaa näistä todisteista, kansalliset tuomioistuimet voivat järjestää asian käsittelyn suljetuin ovin, jos se on sovellettavien kansallisten siviilimenettelysääntöjen mukaan mahdollista.
100. Tarve suojata luottamuksellisia tietoja voi syntyä myös myöhemmin, esimerkiksi tuomion antamisen, tiedoksiantamisen tai julkaisemisen aikana, tuomioistuimen asiakirja-aineistoon tutustumista koskevien pyyntöjen yhteydessä tai valitusmenettelyssä. Luottamukselliset asiantuntijan kertomukset voivat olla osa oikeudenkäyntiaineistoa. Tällöin kansallisten tuomioistuinten on määrättävä toimia, joilla luottamukselliset tiedot suojataan, kun siviilimenettely on päättynyt. Jos se ei ole menettelyllisesti mahdollista, tuomioistuimen on pyydettävä asiantuntijoita laatimaan kertomuksistaan vain luottamuksellista tietoa sisältämättömät versiot.

A. Asioiden käsittely suljetuin ovin

101. Oikeudenkäynnin julkisuusperiaatteen mukaisesti siviilimenettelyt ovat yleensä julkisia⁵⁸, ja kansalliset tuomioistuimet voivat verrata keskenään luottamuksellisten tietojen suojaamisen intressiä ja sitä, että oikeudenkäynnin julkisuusperiaatteen soveltamista tulisi rajoittaa mahdollisimman vähän.
102. Kansalliset tuomioistuimet voivat päättää, että mahdollisuus viitata luottamuksellisiin tietoihin julkisissa istunnoissa on poissuljettu tai että vain ne istuntojen osat, joissa mahdollisesti käsitellään luottamuksellisia tietoja, pidetään suljetuin ovin. Tässä tapauksessa kansallisten tuomioistuinten on päätettävä, ketkä saavat osallistua suljettuun istuntoon. Tähän päätökseen

⁵⁸ Ks. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artikla ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artikla, joihin on viitattu edellä. Tästä periaatteesta tehtävät poikkeukset voivat joissakin jäsenvaltioissa liittyä yleisen järjestyksen ylläpitoon, perusoikeuksien suojeluun tai muihin yleisiin tavoitteisiin.

voi vaikuttaa se, miten ja kenelle luottamuksellisia tietoja on luovutettu (esimerkiksi osapuolten ulkopuolisille neuvonantajille, asiantuntijalle tai osapuolten yritysten edustajille).

103. Suljetuin ovin pidettävät istunnot voivat olla tehokas keino pitää luottamuspiirissä luovutettuja luottamuksellisia todisteita koskeva ristikuulustelu tai kuulla asiantuntijoita heidän kertomuksiinsa sisältyvistä luottamuksellisista todisteista.
104. Suljetuin ovin pidettäviin istuntojen osiin saavat osallistua vain ne ulkopuoliset ja/tai sisäiset yrityksen edustajat, joille annettiin oikeus tutustua luottamuksellisiin asiakirjoihin luottamuspiirissä, ja (tarvittaessa) asiantuntija, joka on saanut tutustua tietoihin.

B. Julkaistavat tiedot

105. Kansallisten tuomioistuinten on varmistettava, että päätökset tai tuomiot, jotka julkaistaan, eivät sisällä luottamuksellisia tietoja.
106. Jotta osapuolten tai kolmansien osapuolten luottamuksellisia tietoja voidaan suojata tuomiota annettaessa ja sen julkaisemisesta määrättäessä, kansalliset tuomioistuimet voivat harkita sellaisten tietojen anonymisointia, joista tiedonlähde voidaan tunnistaa, ja/tai sitä, että tuomion julkisesta versiosta poistetaan ne osat, joissa viitataan luottamuksellisiin tietoihin.⁵⁹
107. Ennen tuomion julkaisemista tuomioistuimen on mahdollisesti arvioitava sitä, miten luottamukselliset tiedot suojataan tuomion siinä versiossa, joka annetaan tiedoksi osapuolille, kuitenkin osapuolten muutoksenhakuoikeutta rajoittamatta.

C. Oikeus tutustua tuomioistuimen asiakirja-aineistoon

108. Kansallisten tuomioistuinten täytyy mahdollisesti suojata luottamuksellisia tietoja myös tuomioistuimen asiakirjoihin (joko vain tuomioon tai koko asiakirja-aineistoon) tutustumista koskevien pyyntöjen yhteydessä, jos tällainen pyyntö on mahdollinen kansallisten menettelysääntöjen nojalla.
109. Kansalliset tuomioistuimet voivat päättää rajoittaa oikeutta tutustua asiakirjoihin joko siten, että rajoitus koskee osaa oikeudenkäyntiaineistosta (evätään oikeus tutustua esimerkiksi luottamuspiirissä luovutettuihin asiakirjoihin, asiantuntijakertomuksiin, istuntojen pöytäkirjoihin tai oikeudenkäyntiasiakirjojen luottamukselliseen versioon) tai että rajoitus koskee koko aineistoa. Kansallisten tuomioistuinten voi olla tarpeen määrätä, että oikeudenkäyntiaineistoon sisällytetään luottamuksellista tietoa sisältämätön istuntopöytäkirjan versio, tai päättää, että joihinkin tietoihin viitataan istunnossa ilman, että ne kirjataan pöytäkirjaan.
110. Päättäessään, rajoitetaanko tutustumismahdollisuutta osittain vai kokonaan, tuomioistuinten on arvioitava, kuka hakee lupaa tutustua oikeudenkäyntiaineistoon. Tuomioistuinten on esimerkiksi otettava huomioon, että lupaa hakevat henkilöt voivat toimia samoilla markkinoilla tai samalla toimialalla kuin siviilimenettelyn osapuolet (tällaisia henkilöitä voivat olla esimerkiksi osapuolten kilpailijat tai liikekumppanit) ja että heillä voi olla erityinen intressi päästä tutustumaan oikeudenkäyntiaineistoon sen jälkeen, kun menettely on päättynyt.
111. Jos luottamuksellisten tietojen määrä on suuri ja jos menettelyn aikana on määrätty esimerkiksi luottamuspiirin kaltaisia toimia, tuomioistuin voi päättää, että oikeudenkäyntiaineisto määrätään salaiseksi tietyksi ajaksi, jos se on mahdollista kansallisten menettelysääntöjen nojalla. Tämä on tehokkaampaa kuin ryhtyä selvittämään, mihin asiakirjaryhmiin tai asiakirjoihin olisi mahdollisuus (tai ei olisi mahdollisuutta) tutustua sen jälkeen, kun tuomio on annettu.

⁵⁹

Ks. myös liikesalaisuusdirektiivin 9 artiklan 2 kohdan c alakohta.